

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 57 0 Пс 120979 20 Рев
Бања Лука, 3.9.2021. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Република Српска, коју заступа Правобранилаштво Републике Српске, против туженог Е. БиХ а.д. Б.Л., ради утврђења, вриједност спора 51.000,00 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 120979 20 Пж 2 од 17.6.2020. године, на сједници одржаној 3.9.2021. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 120979 19 Пс 2 од 14.11.2019. године, утврђено је да је тужитељ власник са 1/1 парцела: к.ч. број 1338/4 звана В. њива треће класе, површине 8.568,00 м², к.ч. број 1338/4 звана В. њива четврте класе, површине 1.927 м², к.ч. број 1338/5 звана В. у нарави некатегорисани пут, површине 718 м², к.ч. број 1338/11 В. објекат у изградњи, површине 115 м² и к.ч. број 1338/11 В. у нарави њива шесте класе, површине 894 м², уписане у лист непокретности број 583 к.о. Д. и обавезан је тужени да тужитељу накнади трошкове поступка у износу од 2.805,00 КМ, а одбијен је захтјев преко овог износа и одбачена је тужба у дијелу којим се тражи да се утврди да је ништав упис права својине у корист туженог на тим некретнинама.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 120979 20 Пж 2 од 17.6.2020. године, жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужени ревизијом побија другостепену пресуду због погрешне примјене материјалног права и предлаже да се ревизија усвоји и побијана пресуда преиначи.

Тужитељ у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи да се утврди да је власник непокретности уписаних у лист непокретности број 583 к.о. Д. и да је ништав упис права својине извршен у наведени лист непокретности на име туженог.

Расправљајући о овако постављеном тужбеном захтјеву првостепени суд је утврдио: да су некретнине које су овдје предмет спора, укупне површине од 12222 м² уписане у привремени лист непокретности број 583 к.о. Д., са правом својине уписаним у корист ЈМДП Електропривреда Републике Српске, са 1/1 и да су исте уписане у посједовни лист број 583 к.о. Д., у површини од 12118 м², у корист ЈМДП Електропривреда Републике Српске, са 1/1; да наведене некретнине по старом премјеру одговарају парцелама означеним као к.ч. број 934/15, површине 1000 м², уписане у зк.ул. број 820 к.о. Д., као друштвена својина са 1/1, са правом располагања у корист РБ Е.С. са 1/1, те парцелама к.ч. број 935, површине 9354 м² и број 934/2, површине 684 м², обе уписане у зк.ул. број 822 к.о. Д., као друштвена својина са 1/1, са правом располагања у корист РО Е.С. са 1/1; да рјешењем Управе Б.Л., ПЈ Б.Л. (даље: Управе ПЈ Б.Л.), број ... од 27.9.2016. године, тужени уписан као власник са 1/1 предметних некретнина; да је у Регистар привредних субјеката који се води код Округног привредног суда у Бањој Луци, ЗДП Е. Б.Л. био уписан као носилац права кориштења наведених некретнина које су биле државна својина; да су оснивачи туженог Влада Р.С. и Влада Ф.Б.иХ. и да је тужени уписан у регистру при Министарству, дана 1.2.2006. године; да је у сврху оснивања туженог Влада Р.С. 26.10.2004. године дала сагласност на одлуку управног одбора ЈМДП Електропривреда Републике Српске о разграничењу и релокацији средстава између ЗДП Е. Б.Л. и Производних и дистрибутивних зависних државних предузећа ЈМДП Електропривреда Републике Српске; да се према прегледу трафостаница и далековода који су у функцији преноса електричне енергије, оне налазе у надлежности туженог; и да је тужитељ тужбу у парници поднио 6.12.2016. године.

Полазећи од утврђења да су предметне некретнине (њиве, некатегорисани пут), које су у јавним регистрима вођене као друштвена својина, са правом располагања у корист РБ Е.С., а у п.л. број 583. к.о. Д., уписане као посјед ЈМДП Електропривреда Републике Српске, биле државна својина, и да с обзиром да исте нису биле предмет преноса на туженог приликом његовог оснивања као новооснованог предузећа, првостепени суд је закључио да је тужитељ власник предметних некретнина у смислу одредбе члана 106. Закона о електричној енергији („Службени гласник Републике Српске“, број 8/08 – пречишћени текст) и Закона о стварним правима („Службени гласник Републике Српске“ број 124/08 до 107/19, даље: ЗСП), јер је исто било уписано као државна својина, чији је титулар тужитељ. Из ових разлога је усвојио тужбени захтјев за утврђење права својине на предметним некретнинама, а одбацио је тужбу у дијелу којим се тражи утврђење ништавости уписа права својине на наведеним некретнинама извршеног у корист туженог налазећи, да је материјално правни однос између страна у овоме спору ријешен усвајајућим дијелом тужбеног захтјева и да је беспредметно расправљати о ништавости рјешења које представља коначан управни акт и чија се ваљаност може преиспитати само у управном поступку и у управном спору.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу туженог одбио и првостепену пресуду потврдио налазећи, да је тужени основан 2006. године уписом у одговарајући регистар, као новоосновано предузеће и у правном континуитету нема правног предника, нити је доказао да су некретнине које су овдје предмет спора унесене у имовину туженог као оснивачки улог новог правног субјекта. Према становишту тога суда, на дан оснивања туженог, као и на дан излагања на јавни увид података о некретнинама предметне некретнине су биле

уписане као друштвена својина у власништву тужитеља, да сагласно одредбама Закона о основним својинско-правним односима ("Службени лист СФРЈ", број 6/80 и 36/90, те „Службени гласник Републике Српске“, број 38/03), у то вријеме друштвено правна лица нису могла бити носиоци права својине, те да ни једна од странака није доказала да је у смислу одредбе члана 5. став 1. Закона о оснивању КЗПЕЕ у БиХ („Службени гласник БиХ“, број 35/04) формирала комисију за сачињавање приједлога раздвајања и издвајања средстава..., која су у власништву и којим управљају Електропривреде Ентитете и по потреби средстава ЗДП Електропривреде Републике Српске..., нити та одредба прописује да ће тужени по сили закона стећи право власништва на наведеној имовине.

Одлука другостепеног суда заснована је на законима и ревизионим наводима туженог се ничим битним не доводи у сумњу.

Одредбом члана 3. Закона о преносу средстава друштвене у државну својину („Службени гласник Републике Српске“ број: 4/93 до 8/96, даље: Закона о преносу средстава) прописано је, да средства у друштвеној својини, као и средства која су постала приватно власништво интерним дионицама свих правних лица, чија су сједишта на територији Републике Српске, постају државна својина.

Према члану 1. став 1. Аутентичног тумачења члана 3. Закона о преносу средстава друштвене у државну својину („Службени гласник Републике Српске“, број 74/07), својина, која је постала државна на основу члана 3. Закона о преносу средстава, уписаће се у земљишним књигама као својина Републике Српске. Земљишнокњижне канцеларије при основним судовима ће по службеној дужности некретнине из претходног става књижити у корист Републике Српске (став 3. истог члана).

Из чињеничног утврђења првостепеног суда произлази, да су непокретности означене као к.ч. број 1338/4 њива треће класе, површине 8.568,00 м², к.ч. број 1338/4 њива четврте класе, површине 1.927 м²; к.ч. број 1338/5 у нарави некатегорисани пут, површине 718 м²; к.ч. број 1338/11 објекат у изградњи, површине 115 м² и к.ч. број 1338/11 њива, површине 894 м², уписане у лист непокретности број 583 к.о. Д., са правом својине у корист ЈМДП Електропривреда Републике Српске, са 1/1 и да су исте уписане у посједовни лист број 583 к.о. Д., у површини од 12118 м², такође у корист ЈМДП Електропривреда Републике Српске, са 1/1. По старом премјеру наведене некретнине одговарају парцелама к.ч. број 934/15, површине 1000 м², уписане у зк.ул. број 820 к.о. Д., као друштвена својина са 1/1, са правом располагања у корист РБ Е. С. са 1/1, а парцеле к.ч. број 935, површине 9354 м² и број 934/2, површине 684 м², обе уписане у зк.ул. број 822 к.о. Д., као друштвена својина са 1/1, са правом располагања у корист РО Е. С. са 1/1.

Даље произлази, да је према историјском изводу из судског регистра Окружног привредног суда у Бањој Луци број 057-0-Су-15-000362 од 14.4.2015. године, рјешењем Основног суда у Бањој Луци број У/І-2620/92 од 4.11.1992. године у судски регистар уписано оснивање предузећа Електропривреда Републике Српске Електропривредно предузеће Е. Б.Л. и да је након извршених промјена – прелазак имовине наведеног предузећа у државну својину (по основу рјешења истог суда број У/І-558/95 од 30.3.1995. године), који облик својине предузећа је био и након извршене промјене облика предузећа – у предузеће „Електропривреда“ Бања Лука, са п.о. у државној својини (рјешењем Основног суда у Бањој Луци број У/І908/96 од 25.3.1996. године), све до брисања наведеног предузећа из судског регистра дана 24.3.2006. године.

Тужени је новоосновано правно лице, што је видљиво из Обрасца број 1, тачке 2. Захтјева туженог за упис у регистар података правних лица, у којој је - као предмет уписа у регистар наведено „Оснивање акционарског друштва“, а оснивачи туженог су Федерација Босне и Херцеговине и Република Српска, како је наведено у Обрасцу број 2. тог захтјева и да нема правног континуитета (правног предника), како је правилно закључио другостепени суд.

Предузеће стиче својство правног лица уписом у судски регистар (члан 5. Закона о предузећима „Службени гласник Републике Српске“, број 24/98 до 34/06, који се примјењивао у вријеме оснивања туженог), а тужени је настао оснивањем – као једним од начина настанка предузећа. Да тужени (с обзиром на начин настанка), нема свог правног предника, то произлази и из назива члана 5. Закона о оснивању компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини („Службени гласник Босне и Херцеговине број 35/04“, даље: Закон о оснивању Компаније), који гласи: „Оснивање Компаније“, по ком закону је тужени основан. Слиједом наведеног, тужени је правни субјективитет стекао уписом у регистар правних лица, који се води код Министарства, на основу рјешења број ... од 1.2.2006. године и не постоји правни континуитет између туженог и неког другог правног лица, како се неосновано наводи у ревизији.

Према наведеној одредби члана 5. Закон о оснивању Компаније, након оснивања Компаније, сва средства и обавезе неопходна за пренос и дјелатност..., биће пренесени и постаће имовина Компаније, то јесте, Јавног матичног преузећа „Електропривреда“ Републике Српске, Требиње, Јавног преузећа Е.БиХ и Е.Х. заједнице Х-Б. У ставу 2. истог члана је наведено, да ће тај аутоматски пренос власништва укључивати сва средства, обавезе и власничка права над имовином, укључујући покретну и непокретну имовину, коју управни одбори електропривреда у БиХ, уз сагласност влада ентитета, одобре за пренос те да ће, у складу са одредбама тог закона наведене електропривреде формирати комисије које ће сачинити приједлог раздвајања и издвајања средстава за пренос електричне енергије која су у власништву и којим управљају електропривреде и по потреби средства ЗДП-а Електропривреде Републике Српске, те да ће тај приједлог поднијети управним одборима електропривреда, који су били у обавези обавити цјелокупни процес алокације средстава, у роковима из те законске одредбе.

Тужени суду није пружио доказе о испуњењу, наведеном законском одредбом прописаних услова за стицање права својине на тим непокретностима, јер није доказао: постојање одобрења од стране Електропривреде Републике Српске и ЕФБиХ за „аутоматски пренос власништа на средствима, правима, обавезама и над имовином, укључујући непокретну имовину“, у имовину Компаније, у складу са одредбама Закона о оснивању компаније, нити постојање сагласности ентитетских Влада за тај пренос, као ни чињеницу, да ли је уопште формирана комисија за сачињавање приједлога раздвајања и издвајања средстава, па тиме ни постојање приједлога комисија који су се требали бити поднијети Управним одборима електропривреда чија је обавеза била да обаве цјелокупни процес алокације средстава у оквиру законом прописаних рокова, које услове прописује наведена одредба члана 5. став 2. Закона о оснивању Компаније. Стога, тужени право власништва на предметним непокретностима, супротно ревизионим наводима, није стекао ни по том правном основу, како је правилно судио другостепени суд.

На закључак овога суда о неиспуњењу наведених законом прописаних услова за пренос права власништва на предметним непокретностима у корист туженог, је без значаја закључак Владе Републике Српске број ... од 26.10.2004. године, јер исти не представља правно релевантан доказ о испуњењу законских услова за аутоматски пренос

права власништва на предметној имовини, који предвиђа поменута одредба члана 5. став 2. Закона о оснивању Компаније. Ово из разлога што се наведени закључак односи на „разграничење и реалокацију средстава“ између ЗДП Е. Бања Лука и производних и дистрибутивних зависних државних предузеће ЈМДП „Електропривреда“ Републике Српске, а не и на пренос предметних непокретности и из разлога што тужени није доказао да је испоштована даљња законом прописана процедура из члана 5. став 1. Закона о оснивању Компаније, а на њему је сагласно одредби чланова 7. став 1, 123. став 1. и 126. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), терет доказивања тих чињеница.

Код чињенице да је тужени настао оснивањем као нови правни субјект, другачији закључак у погледу правног субјективитета туженог, не може се извести ни из рјешења Основног суда у Бањој Луци број 071-0-Рег-06-000241 од 24.3.2006. године, у којем је уписано „брисање Е. акционарског друштва Б.Л., ради припајања“ Компанији Е. Б и Х акционарско друштво Б.Л. Ово и из разлога, што сагласно том рјешењу даном ступања на снагу истог, сва права, средства и обавезе, са ранијег предузеће за које је уписано брисање у судском регистру, прелазе на наведену Компанију, што значи да истим нису обухваћене непокретности Е. акционарског друштва Б.Л. (које су овдје предмет спора), како то ревидент неосновано тврди у ревизији, а када би се и прихватила та тврдња, с обзиром да није проведен процес алокације на начин прописан чланом 5. Закона о оснивању Компаније, наводи туженог немају основа.

Из предње наведених разлога, по оцјени овога суда, у конкретном случају нема мјеста примјени одредбе члана 324. ЗСП, позивом на коју одредбу је донесено напријед наведено рјешење Управе ПЈ Б.Л.) број ... од 27.9.2016. године, о утврђењу садржаја непокретности у привременеом листу непокретности број 583 к.о. Д. и утврђивању права својине на предметним накретнинама у корист туженог.

Наиме, чланом 324. став 1. ЗСП је предвиђено, да ако посебним законом није другачије прописано право управљања, кориштења или располагања као основно право на стварима у друштвеној односно државној својини, које до ступања на снагу тог закона нису постале својина другог лица, претвара се у право својине његовог досадашњег носиоца или његовог правног сљедника, ако те ствари могу бити предмет својине. Доводећи у везу ову одредбу са чланом 1. став 2. Аутентичног тумачења Закона о преносу средстава, спорне некретнине су у режиму државне својине (у каквом режиму су према подацима из историјског извода из судског регистра биле и на дан оснивања туженог) и као такве, сагласно ставу 2. и ставу 3. истог члана, имале су се уписати у земљишним књигама у корист Републике Српске. Околност, да предметне некретнине нису на темељу тога закона укњижене у корист Републике Српске, не значи да је тужитељ због наведеног, изгубио то право, јер истим законом није предвиђен рок за укњижбу (тима, ни преклузивни рок), нити је предвиђен губитак тог права - због неукњижбе. С тим у вези је одредба члана 346. став 1. ЗСП, према којој ванкњижни носиоци стварних права могу у року од 3. године покренути поступак за упис стварних права у погледу непокретности и свих промјена на њима у земљишним књигама, што значи, да ни овај рок није преклузиван и да непоступање у истом, не доводи до губитка стварних права на непокретностима.

У прилог предње наведеном је измијењена одредба члана 325. Закона о измјенама и допунама Закона о стварним правима („Службени гласник Републике Српске“, број 95/11), чијим правилним тумачењем се долази до закључка - да се у управном поступку, у којем је донесено рјешење РУГИП ПЈ Бања Лука, од 27.9.2016. године, о утврђењу

права својине на спорним непокретностима у корист туженог утврђује: да ли су некретнине у друштвеној односно државној својини, да ли је подносилац захтјева уписан као носилац права кориштења ради грађења и трајног права кориштења на градском грађевинском земљишту у друштвеној односно државној својини и да ли исте евентуално, до дана ступања на снагу тог закона нису постале својина другог лица.

Насупрот томе, у овлаштењу суда је да суди у споровима заштите права својине. С тим у вези ваља рећи, да је тужитељ власник, предметних непокретности, почев од 25.4.1993. године, као дана ступања на снагу Закона о преносу средства, од када му припадају сва три елемента права својине на ствари, које предвиђа одредба члана 17. став 1. ЗСП, слиједом чега је основан тужбени захтјев тужитеља. За овакав закључак, не мијења на ствари околност, да је у управном поступку право својине у корист туженог утврђено по основу одредбе члана 324. ЗСП, о чему је напријед било говора, нити с обзиром на чињенично и правно утврђење у овом предмету, има основа позивању ревидента на одлуку Уставног суда Републике Српске број: У-27/14 (Службени гласник Републике Српске“, број 18/16).

И најзад, у смислу наведене одредбе члана 325. ЗСП, само она привремена права из става 1. овога члана – која до дана ступања на снагу тог закона нису постала својина другог лица, подобна су за претварање у право својине његовог дотадашњег носиоца. То овдје није случај, с обзиром да су предметне некретнине постале својина тужитеља знатно прије ступања на снагу тог закона (које право му, у смислу напријед наведеног није престало ни на један од законом предвиђених начина), па како је одлука о заштити права својине по власничкој тужби из члана 127. ЗСП (о каквој се тужби овдје ради), у овлаштењима суда, имајући у виду све напријед наведено а на основу члана 127. ЗСП, одлучено је као у изреци.

С обзиром на разлоге садржане у образложењу ове пресуде, остали наводи ревизије нису од значаја за законитост и правилност побијане пресуде.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 248. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић